

9.8.2026

Sosiaali- ja terveysministeriö
Lausuntopalvelu.fi**ASIA Lausunto luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi tartuntataudeista VN/17594/2026**

Sosiaali- ja terveysministeriö on pyytänyt lausuntoja luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi tartuntataudeista. Asetus annetaan tartuntatautilain kokonaisuudistuksen myötä voimaan tulevan tartuntatautilain nojalla, ja se korvaa nykyisen valtioneuvoston asetuksen tartuntataudeista.

Valtioneuvoston asetuksessa tartuntataudeista säänneltäisiin tarkemmin tartuntatautien torjuntaan liittyvistä yksityiskohdista. Lääkärin ja laboratorion tartuntatauti-ilmoitusten sisältöä koskeva sääntely siirtyisi kuitenkin yleisvaarallisia tartuntatauteja koskevin osin sosiaali- ja terveysministeriön asetukseen rokotuksista ja tartuntatautien ilmoittamisesta. Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakkaiden ja potilaiden suojaamiseen liittyvä sääntely tartuntatautien vakaville seuramuksille alttiista asiakas- ja potilasryhmistä ja tehtävistä, joissa edellytetään tartuntatautilain 52 §:n mukaista rokotussuojaa, sisällytettäisiin valtioneuvoston asetukseen tartuntataudeista. Sisällölliset muutokset johtuvat tartuntatautilain asetuksenantovaltuuksien muutoksista.

Asetuksessa luettelaisiin yleisvaaralliset ja valvottavat tartuntataudit. Asetus sisältäisi säännöksiä sosiaali- ja terveysministeriön, Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen, Lupa- ja valvontaviraston ja hyvinvointialueiden ja HUS-yhtymän tehtävistä; tartuntatautien ilmoittamisesta, otosseurannalla seurattavista taudeista ja oireyhtymistä, hoitoon liittyvistä infektioista, mikrobilääkkeille erittäin vastustuskykyisistä mikrobeista, sosiaali- ja terveydenhuollon asiakkaiden ja potilaiden suojaamisesta lähikontaktissa tapahtuvissa tehtävissä, raskaana olevien verinäytteen tutkimuksista sekä yhdistämisaikavälistä tartuntatautirekisterissä.

Lääkäripalveluyritykset ry (LPY) kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto asiasta.

Lausunnonantajan lausunto:

1 § Yleisvaaralliset tartuntataudit

LPY kannattaa yleisvaarallisten tartuntatautien luetteloon esitettyjä täsmennyksiä ja lisäyksiä. Yhdistyksen mielestä rahoitus- ja korvausvastuiden on oltava selkeitä myös silloin, kun tutkimus tai hoito toteutetaan yksityisen palveluntuottajan tuottamana ostopalveluna tai ulkoistettuna palveluna.

2 § Valvottavat tartuntataudit

–

3 § Sosiaali- ja terveysministeriön tehtävät

LPY:n mielestä on välttämätöntä, että valtakunnallinen ohjaus kohdistuu samalla tavalla niin julkisen kuin yksityisen sektorin toimijoihin. Ohjauksessa on varmistettava, että yksityiset palveluntuottajat saavat samanaikaisesti hyvinvointialueiden palveluntuottajien kanssa käyttöönsä tartuntatautien tilannekuvan sekä toimintaa koskevat linjaukset ja ohjeet.

9.8.2026

4 § Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen tehtävät

LPY muistuttaa, että yksityisen sektorin palveluntuottajat ovat olennainen osa sote-palvelujärjestelmää ja tartuntatautien torjunnan toimeenpanoa. Siksi Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen ohjauksen, asiantuntijatuen ja kansallisten määrittelyjen on oltava yhdenmukaisesti myös yksityisen sektorin sosiaali- ja terveysterveystuottajien saatavilla.

5 § Lupa- ja valvontaviraston tehtävät

Samankaltaiseen toimintaan on kohdistettava samat vaatimukset riippumatta palveluntuottajan omistusperusteesta tai siitä, tuotetaanko palvelu julkisen vai yksityisen sektorin toimintayksikössä.

6 § Hyvinvointialueiden tehtävät

Hyvinvointialueiden on ohjauksessaan otettava huomioon alueella toimivat yksityiset palveluntuottajat. Tartuntatautien torjuntaan liittyvien ohjeiden, tietopyyntöjen ja menettelytapojen on oltava kansallisesti mahdollisimman yhdenmukaisia, jotta monella alueella toimiville palveluntuottajille ei synny toisistaan poikkeavia ja päällekkäisiä velvoitteita.

Hyvinvointialueiden on tarjottava yksityisille palveluntuottajille riittävä asiantuntijatuki myös tilanteissa, joissa palvelu tuotetaan asiakkaan valinnan, vakuutuksen, työterveyshuollon tai muun yksityisen rahoituksen perusteella.

7 § Lääkärin tartuntatauti-ilmoitus

LPY kannattaa ehdotettuja poikkeuksia lääkärin ja hammaslääkärin tartuntatauti-ilmoitusvelvollisuuteen. Covid-19:n, kausi-influenssan, RSV-infektion, kampylobakteeri-infektion ja vesirokon poistaminen lääkärin erillisen ilmoitusvelvollisuuden piiristä vähentää erityisesti avohoidon hallinnollista kuormitusta. Muutos on perusteltu, koska seurannassa tarvittavat tiedot saadaan laboratorioilmoituksista tai rekisteritietoja yhdistelemällä.

Ilmoitusmenettely on toteutettava ensisijaisesti rakenteisena ja automatisoituna käytössä olevia potilastietojärjestelmiä hyödyntämällä. Päällekkäistä käsin kirjaamista eri järjestelmiin on vältettävä. Ohjeiden ja teknisten määrittelyjen on oltava valtakunnallisia ja käytettävissä hyvissä ajoin ennen niiden voimaantuloa.

8 § Hoitoon liittyvät infektiot

Pykälän täsmennykset ovat yksityisten sosiaali- ja terveysterveystuottajien kannalta merkittäviä. Hoitoon liittyvien infektioiden määritelmät, seurannan vähimmäissisältö ja mahdolliset prevalenssitutkimusten erilliset määritelmät on annettava valtakunnallisesti, selkeästi versioituina ja riittävän ajoissa. Määrittelyjen valmistelussa tulee kuulla myös yksityisiä terveydenhuollon ja sosiaalihuollon palveluntuottajia.

Tietojen keruun ja luovutuksen tulee perustua mahdollisimman pitkälle potilas- ja asiakastietojärjestelmistä automaattisesti saatavaan tietoon. Samojen tietojen toistuvaa manuaalista kirjaamista palveluntuottajan omaan rekisteriin, hyvinvointialueelle sekä Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselle on vältettävä.

9.8.2026

9 § Lääkkeille erittäin vastustuskykyiset mikrobit

Dynaamisesti ylläpidettävä mikrobiuettelo mahdollistaa nopean reagoinnin. Luettelon oikeusvaikutukset ja päivitysmenettely on kuvattava läpinäkyvästi. Mahdollisista muutoksista on tiedotettava ennakolta. Luettelosta on oltava saatavilla ajantasainen ja aiemmat versiot sisältävä julkaisu. Sen toimeenpanolle on varattava kohtuullinen siirtymäaika muutoksen kiireellisyys huomioon ottaen.

Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen tulee valmistella luetteloa ja sen soveltamisohjeita yhteistyössä sekä julkisten että yksityisten laboratorioden ja palveluntuottajien kanssa.

Luettelo ja sen muutokset tulee julkaista myös koneluettavassa muodossa, jotta muutokset voidaan viedä laboratorio- ja potilastietojärjestelmiin hallitusti ja mahdollisimman automatisoidusti.

10 § Ilmoitettavat zoonoosit ja eläintautitapaukset

—

11 § Otosseurannalla seurattavat taudit ja oireyhtymät

LPY:n mielestä on tärkeää, että otosseurantaan osallistuminen on vapaaehtoista. Osallistumisesta ei saa muodostua palveluntuottajille ylimääräistä hallinnollista taakkaa. Seurantaan osallistuville toimijoille on annettava yhtenäiset ohjeet. Otosseurantaan osallistumisen kustannukset on korvattava täysimääräisesti.

12 § Asiakkaiden ja potilaiden suojaaminen lähikontaktissa tapahtuvissa tehtävissä

Pykälän soveltamisala on määriteltävä asetuksessa täsmällisesti. Perustelumuiustiossa lähikontaktissa tapahtuviksi tehtäviksi kuvataan varsinaisen hoito- ja hoivatyön lisäksi muun muassa lääketyötä, potilashuoneen siivousta potilaan läsnä ollessa sekä potilasasiavastaavan, sairaalapapin ja osasto- tai poliklinikkasihteerin työtä. LPY:n mielestä näin laajaa soveltamisalaa ei voi jättää yksinomaan perustelumuiustion esimerkkien varaan. Suojaamistarpeen arvioinnissa on otettava huomioon kontaktin säännöllisyys, kesto ja tartuntariski. Lyhyet, satunnaiset tai sellaiset tehtävät, joissa asianmukaisin suojaustoimin ei synny tosiasiallista lähikontaktia, on rajattava soveltamisalan ulkopuolelle. Oman henkilöstön, vuokratyöntekijöiden ja alihankkijoiden suojaamisvaatimusten on oltava samanlaiset.

Haavoittuvien asiakas- ja potilasryhmien määrittely on kytkettävä tautikohtaiseen riskiin. Perustelumuiustiossa todetaan, etteivät yli 75-vuotiaat yleensä ole erityisen alttiita tuhkarokolle tai vesirokelle aiemman immuniteetin vuoksi, vaikka ikäraja sisältyy yleiseen haavoittuvien ryhmään. Sääntelyn ja perustelujen välinen suhde on tältä osin selkeytettävä, jotta henkilöstövaatimukset eivät muodostu tarpeettoman laajoiksi.

Työnantajille on annettava yksiselitteiset ohjeet siitä, millä tavoin rokotussuoja tai sairastettu tauti voidaan osoittaa ja mitä tietoja työnantaja saa käsitellä. Tietoja ei käsitellä potilastietojärjestelmässä, vaan työnantajan henkilöstöhallinnossa. Sen vuoksi tietosuojan, säilytysaikojen ja käyttöoikeuksien on oltava selviä.

9.8.2026

Influenssarokotteen tarjoamiseen liittyvät kustannus- ja järjestämisvastuut on täsmennettävä. Rokotteiden on oltava tosiasiallisesti ja oikea-aikaisesti myös yksityisten työnantajien henkilöstön saatavilla.

Asetuksen perusteluissa on selvennettävä, millä käytännön toimilla palveluntuottaja ja työnantaja voivat täyttää asiakkaiden ja potilaiden suojaamista koskevan veloitteensa tilanteessa, jossa työntekijän rokottaminen perustuu vapaaehtoisuuteen. Sääntely ei voi jättää työnantajaa vastuuseen lopputuloksesta ilman, että sillä on käytettävissään selkeästi määritellyt ja oikeasuhteiset keinot asetetun veloitteen toteuttamiseksi.

Influenssarokotteen tarjoamisvelvollisuuden henkilöstölle on oltava yhteneväinen kansallisen rokotusohjelman maksuttoman influenssarokotuksen kohderyhmän kanssa. Jos asetuksessa tarkoitettujen lähikontaktitehtävien piiri on maksuttoman kansallisen rokotusohjelman kohderyhmää laajempi, työnantajalle syntyy lisäkustannuksia sellaisista rokotteista, jotka sen on tarjottava ilman korvausta.

13 § Raskaana olevien verinäytteen tutkimus

—

14 § Yhdistämisaikaväli tartuntatautirekisterissä

LPY kannattaa henkilötietojen minimointia sekä nimen poistamista ja henkilötunnuksen muuttamista tunnistamattomaan muotoon yhdistämisaikavälin päätyttyä. Tietojen yhdistämisessä on huolehdittava tietosuojasta, tietoturvasta ja käyttötarkoitussidonnaisuudesta.

15 § Voimaantulo

LPY esittää, että asetuksen voimaantulolle varataan riittävä siirtymäaika. Erityisesti hoitoon liittyvien infektioiden seuranta, rekisterinpito, tietojärjestelmämuutokset, henkilöstöprosessit, sopimukset ja ohjeistus aiheuttavat ylimääräistä valmistelutyötä. Keskeisten Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen määrittelyjen ja teknisten ohjeiden on oltava valmiina ennen siirtymäajan alkamista.

Muita kommentteja

LPY esittää, että asetuksen vaikutusarviointia täydennetään yksityisen sote-sektorin osalta. Yhdistys muistuttaa, että tietojärjestelmien, rekisterien ja raportoinnin uudistamisesta, henkilöstön kouluttamisesta ja rokotuksista sekä alihankinta- ja työsopimusten uudistamisesta aiheutuu ehdotetuista tartuntatautilain muutoksista johtuvia merkittäviä lisäkustannuksia.

Lääkäripalveluyritykset ry:n puolesta,

Ismo Partanen
toiminnanjohtaja